


Maaseutuvaikutusten arviointi

– työkalu maaseutunäkökulman sisällyttämiseksi osaksi päätöksentekoa

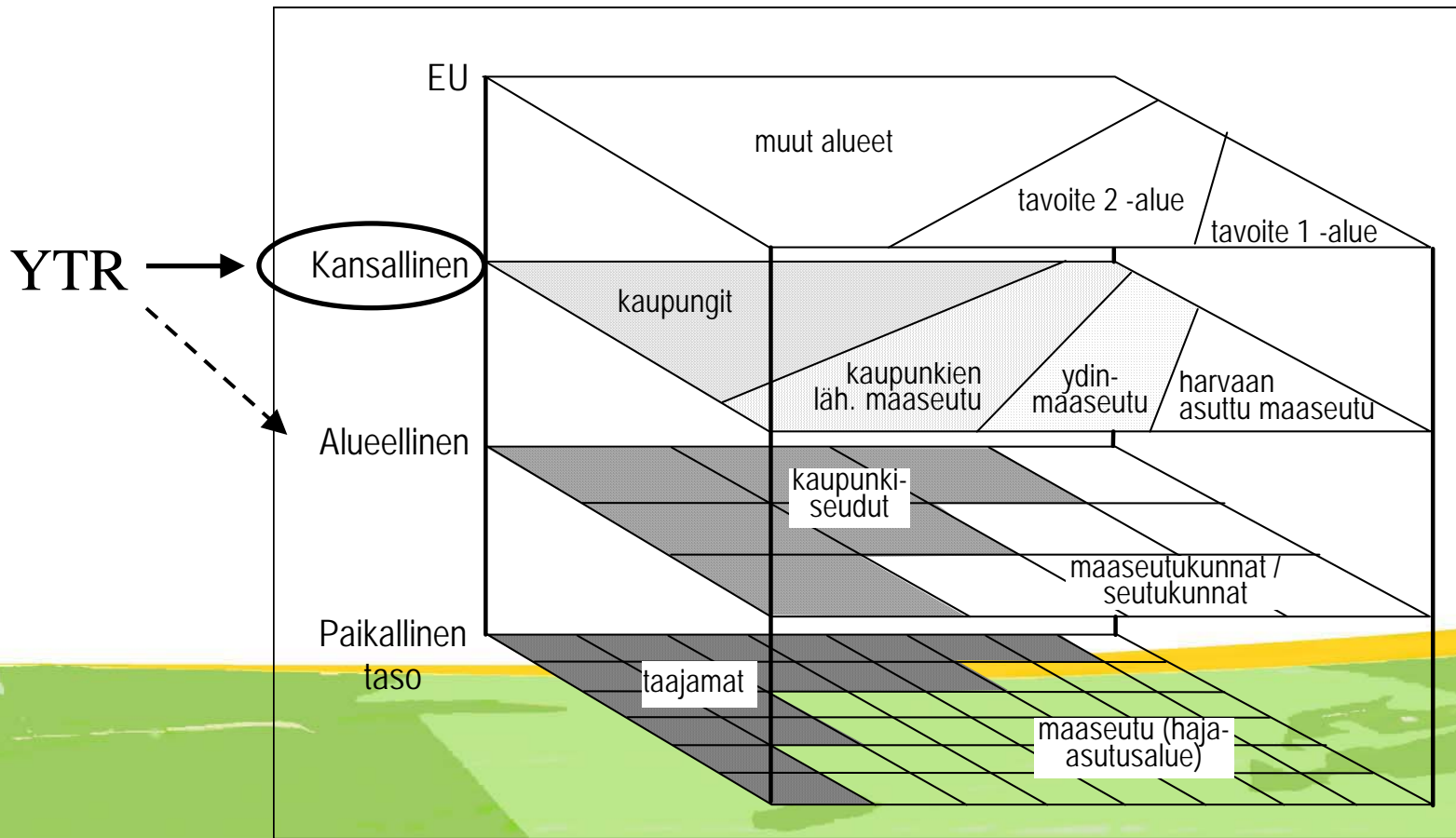
YTR:n hankeseminaari 10.-11.6.2009

Maaseutuvaikutusten arvioinnin työpajan purku 11.6.2009

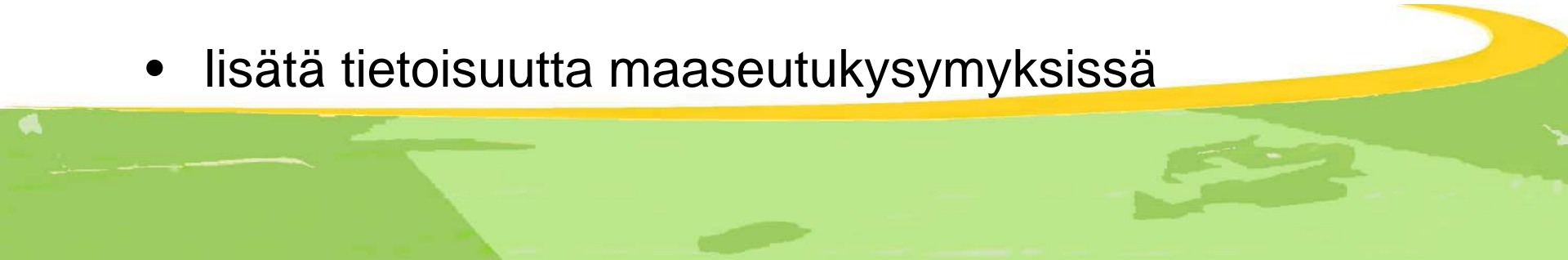
Taustaa

- Maaseudulla politiikkojen vaikutukset ovat usein erilaiset kuin keskuksissa maaseudun erityispiirteiden (harva asutus ja pitkät etäisyydet) seurauksena
 - Maaseudun erityispiirteitä ja politiikkojen maaseutuvaikutuksia on otettu liian vähän huomioon politiikkoja valmisteltaessa ja toteutettaessa → tarve vaikutusarvioinnille ja käytännön työkalulle sen toteuttamiseksi
 - YTR asetti lokakuussa 2007 työryhmän kehittämään maaseutuvaikutusten arviointia
- 

- Maaseutuvaikutusten arviointi on keskeistä laajassa maaseutupolitiikassa **kaikilla tasoilla**;
 → myönteisten maaseutuvaikutusten vahvistaminen
 → kielteisten maaseutuvaikutusten ehkäiseminen

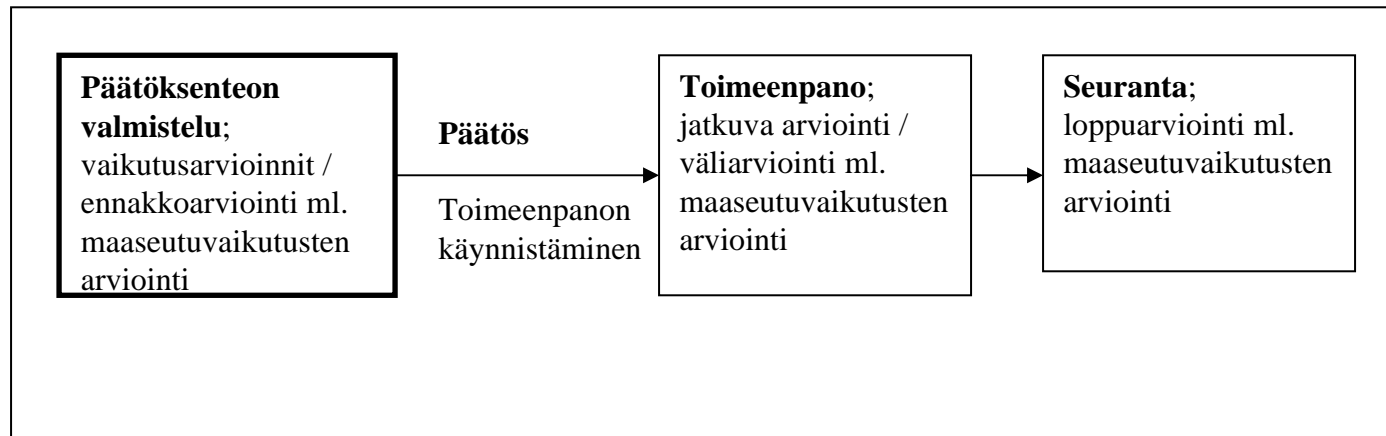


Arvioinnin tarkoitus

- varmistaa, että politiikoissa otetaan huomioon vaikutukset maaseutuun, siellä oleviin ihmisiin ja maaseudun kehittämisen tavoitteisiin jo ennen päätöksentekoa
 - lisätä tasa-arvoa kaupunki-maaseutu-ulottuvuudella
 - parantaa päätöksentekoa
 - ehkäistä haitallisia maaseutuvaikutuksia ja vähentää niistä aiheutuvien ylimääräisten tukitoimien tarvetta
 - lisätä tietoisuutta maaseutukysymyksissä
- 

Arvioinnin toteuttaminen

- Osana olemassaolevia prosesseja (päätöksenteon valmistelua, toteuttamista ja seuranta)



- Erilaisten maaseututyypin huomioonottaminen → vaikutukset laadultaan ja voimakkuudeltaan erilaisia eri alueilla ja eri puolilla maata
- Tarkistuslistan käyttö on yksi keino toteuttaa vaikutusarviointi käytännössä

Maaseutuvaikutusten arviointi kehittäjän näkökulmasta

- Maaseutuvaikutukset näkyvät kehittäjälle konkreettisesti käytännössä paikallisella tasolla --> tarvitaan kokonaisvaltaista näkemystä, ihmisten kuuntelemista, viranomaisten välistä yhteistyötä
- Maaseutuvaikutusten arviointia mahdollista hyödyntää kehittämistyössä, esimerkiksi:
 - Maaseudun kehittämisohjelmien valmistelussa
 - Kajaanin kylä- ja asuinalueohjelma
 - Kainuun HAMA-ohjelma
 - Maaseudun palvelustrategiassa
 - Yhteissuunnittelussa – esimerkkinä kyläparlamentit / kuntatiimit
- Tärkeintä asioiden kokonaisvaltainen hahmottaminen ja lumipalloejektin ymmärtäminen

Näkökulmia maaseutuvaikutusten arviointiin

Pääoma-analyysi:

- Jokaisella alueella on resursseja: inhimillistä, sosiaalista, ihmisen tuottamaa sekä luontopääomaa; resurssien suhteellinen osuus vaihtelee alueittain (maaseutu vs. keskus)
- Yhteiskunnan intressinä on kehittää pääoman eri osa-alueita
- Maaseutuvaikutusten arvioinnissa voitaisiin analysoida vaikutusten kohdistumista eri pääomiin

Place-based policy

- Päätösten rakentaminen siten, että ylemmällä tasolla tehty päätös mahdollistaa alemmilla tasoilla toimeenpanon sopeuttamisen paikallisiin olosuhteisiin sopivaksi
- Tärkeä kysymys maaseutuvaikutusten arviointiin: Mahdollistaako päätös paikalliset ratkaisut toimeenpanossa?

Tietotarpeita maaseutuvaikutuksista

- Sektoripolitiikkojen maaseutuvaikutuksista tarvitaan sekä kvantitatiivista että kvalitatiivista tietoa
- Tarvitaan tietoa esimerkkitapausten myönteisistä ja/tai kielteisistä maaseutuvaikutuksista erityisesti valtakunnan tasolla
- Tarvitaan tietoa, miten nykyinen hallitusohjelma on vaikuttanut maaseutuun (pohjaksi seuraavan hallitusohjelman valmisteluun)
- Tarvitaan tietoa arvioinnin käytöstä esim. ohjelman valmistelussa: Miten arvioinnin toteuttaminen vaikutti? Seurasiko siitä myönteisten maaseutuvaikutusten tietoista vahvistamista? Saatiinko kielteisiä maaseutuvaikutuksia ennaltaehkäistä?

Ryhmätyöskentely (1/2)

Pohdintaa menetelmän mahdollisuuksista ja sen soveltamisesta; missä tilanteissa menetelmän käyttö tuo lisäarvoa?

- Päätöksen teon pohjana kunnissa ja valtiolla (muistilista)
- Ohjelmien, strategioiden, visioiden, lakimuutosten valmistelu
- "Paniikkisäästöpäätösten" tekeminen
- Vaihtoehtojen arvottaminen suunnittelussa
- Kuntaliitokset
- Palvelurakenteen muutostilanteet, palveluiden karsiminen
- YTR:lle aktiivinen rooli ja asiantuntija-avun tarjoaminen
- Keskeistä se, keneltä vastaukset kerätään; kyläläisen, johon vaikutus kohdistuu, näkökulma tärkein; yksittäisen henkilön osaaminen ja rohkeus arvioinnin tekemiseen?
- Haasteina vaikutusarviointien runsaus ja käytännöksi jääminen

Ryhmätyöskentely (2/2)

Mahdollisten tutkimus- ja kehittämishankeaihioiden hahmottamista maaseutuvaikutuksista:

- maahanmuutto
- asioimispisteiden katoaminen
- laajakaistan tuomat mahdollisuudet
- ABC-asemien perustaminen (kyläkauppojen kuolema?)
- palveluiden kilpailuttaminen --> julkisten palveluiden siirtäminen yksityisille?
- EU:n byrokratia ja vaatimukset esim. elintarvikeyrityksille (tappaako maaseutuyrittäjyyden?)
- haja-asutusalueiden jätevesijärjestelmän vaatimukset
- PARAS-hanke, palveluiden siirtyminen kauemmas
- ison järjestön maaseutuvaikutusten tutkiminen
- miten pääomat voivat korvata toisiaan?